

RAPORTI I VLERËSIMIT TË NDIKIMIT

EMËRTIMI I PROPOZIMIT TË POLITIKËS	Projektligj “Për inspektimin në Republikën e Shqipërisë”.
MINISTRIA UDHËHEQËSE	Kryeministria
FAZA E POLITIKËS/VLERËSIMIT TË NDIKIMIT	Në zhvillim
BURIMI I PROPOZIMIT TË POLITIKËS	Ministri i Shtetit për Sipërmarrjen dhe Klimën e Biznesit
DIREKTIVË/RREGULLORE E BE-së	Jo e zbatueshme
PUBLIKIMET DHE STRATEGJITË E LIDHURA	Programi Qeverisës 2021-2025; Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve, 2021-2027.
DATA E KONSULTIMIT PUBLIK	
DATA E VLERËSIMIT TË NDIKIMIT	
A E KA SHQYRTUAR KRYEMINISTRIA VLERËSIMIN E NDIKIMIT? NËSE PO, JEPNI DATËN E SHQYRTIMIT	
NUMRI I VLERËSIMIT TË NDIKIMIT	2024 – KM - Nr.
TE DHËNA KONTAKTI (EMRI, E-MAIL, NUMRI I TELEFONIT TË PERSONIT TË KONTAKTIT)	Martin Kajo Martin.kajo@sipermarrja.gov.al 0693941293

PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE

Cili është problemi në shqyrtim dhe cilat janë shkaqet e tij? Pse është e nevojshme ndërhyrja qeverisë?

Problemet konsistojnë në:

1. Ekzistenca e një numri të madh institucionesh me funksione inspektuese, mospërcaktimi i një vije të qartë ndarëse të kompetencave dhe funksioneve të inspektimit, si edhe mungesa e bashkëpunimit ndërinstitucional në fushën e inspektimit.
2. Sistemi aktual i inspektimeve vuan nga mungesa e një procesi të përzgjedhjes së subjekteve të inspektimit në bazë të riskut. Ekziston një praktikë e zgjedhjes së inspektimeve në mënyrë subjektive, e cila ofron mundësinë për abuzime dhe korrupsion. Nevojitet përmirësimi i planifikimit të inspektimeve me bazë riskun, duke kufizuar inspektimet e paplanifikuara.
3. Sistemi aktual i marrëdhënieve të punësimit është me dy standarde të ndryshme për inspektorët - sipas Kodit të Punës dhe statusit të nëpunësit civil, duke krijuar një mungesë kohezioni në mënyrën se si trajtohen inspektorët. Në të njëjtën kohë, ky sistem aktualisht realizohet pjesërisht nga inspektoratet përkatëse ose Departamenti i Administratës Publike për pjesën e rekrutimit dhe nga Inspektorati Qendror për pjesën e trajnimit dhe testimit, duke sjellë një mungesë harmonizimi në praktikat

më të mira për të siguruar profesionalizmit e trupës së inspektimit.

4. Veprimtaria inspektuese aktualisht karakterizohet nga mungesa e transparencës dhe efikasitetit, duke lënë hapësira për praktika korruptive dhe një barrë të rëndë administrative mbi biznesin. Bizneset kanë paqartësi dhe mungesë informimi për përmbushjen e kërkesave ligjore.
5. Ushtrimi i veprimtarisë inspektuese ndikohet nga mungesa e pavarësisë në vendimmarrje dhe nga ndikimi politik, që dëmton integritetin e proceseve inspektuese.
6. Ka një mungesë të pavarësisë në komisionet e ankimimit të gjobave dhe masave administrative, të cilat janë ngritur pranë inspektorateve përkatëse dhe përjasojë vetëm 6% e vendimeve ankimore. Ka nevojë për të siguruar më shumë pavarësi dhe transparencë në procesin e ankimimit.
7. Ka një mungesë të vlerësimit të performancës së inspektorateve në lidhje me ndikimin që ata kanë në përmbushjen e detyrimeve ligjore në fushat përkatëse. Kjo sjell nevojën për të përcaktuar metodologji specifike për matjen e performancës në bazë të ndikimit shoqëror që ka inspektimi përkatës (siç janë për shembull ulja e aksidenteve në punë, ulja e ndotjes mjedisore, etj.).
8. Numër i lartë i inspektimeve, i shoqëruar nga një numër i lartë i inspektimeve të paplanifikuara në rreth 30%, të cilat sjellin një barrë të konsiderueshme tek biznesi.
9. Vështirësi në aplikimin e ligjit 10433/2011, të lidhura kryesisht me arsye strukturore. Ligji i mëparshëm nuk mundësonte një dialog institucional të rregullt midis Inspektoratit Qendror me inspektoratet e tjera dhe ministritë respektive. Vështirësitë kryesore kishin të bënin me mbivendosjet e funksioneve, me diskutimet për përmirësimin e sistemit elektronik, diskutimet e vendosjet e sistemeve të riskut në inspektorate specifike, organizimet e trajnimeve, etj.

Aktualisht, mbikëqyrja e inspektimeve në Shqipëri është përqendruar te Inspektorati Qendror, i cili nuk ka arritur të zhvillojë plotësisht autoritetin rregullator të nevojshëm. Si pasojë, inspektoratet janë të përballura me sfida si profesionalizmi i ulët, konflikte administrative, dhe infrastrukturë jo e përshtatshme. Sistemi aktual përfshin gjithashtu praktika të nepotizmit dhe mungesë të një rrugëtimi të qartë karriere për inspektorët.

Për të adresuar këto probleme, është thelbësore të forcohet kuadri ligjor që të krijojë një sistem meritokracie për rekrutimin dhe zhvillimin e karrierës së inspektorëve. Kjo do të sigurojë zbatimin më të mirë të ligjit për inspektimin, do të eliminojë mbivendosjen e kompetencave dhe do të ulë barrën administrative për bizneset, duke rritur efikasitetin dhe transparencën në sistemin inspektues të vendit.

OBJEKTIVAT

Cilat janë objektivat dhe efektet e synuara të propozimit?

Në vazhden e shumë reformave të deritanishtme, të lidhura dhe me procesin e

dixhitalizimit dhe fiskalizimit, janë përmirësuar shumë elementë të marrjes së shërbimeve të bizneseve në administratën shtetërore dhe në pakësimin e kontakteve të drejtpërdrejta në mes të bizneseve të administratës. Një nga fushat ku këto përmirësime kanë qenë më të avashta dhe ku ankesat e bizneseve janë përsëri të ndjeshme është fusha e inspektimit.

- Objektivi parësor dhe gjithëpërfshirës i një reforme në fushën e inspektimeve është përmirësimi i klimës së biznesit. Sa më të qarta të jenë bizneset për inspektimet, sa më të lidhura të jenë këto inspektime me riskun e këtyre aktiviteteve dhe mundësisë për shkelje dhe sa më transparente të jenë listat e verifikimit që përdoren nga inspektorët, aq më shumë do të krijohen kushtet për të realizuar në mënyrë të rregullt aktivitete biznesi.
- Objektivi shumë i rëndësishëm është vendosja e një theksi të fortë në ndërtimin e një kulture parandaluese dhe edukative, duke vendosur paralajmërimin si dënim administrativ kryesor në inspektimin e parë të trupës së inspektimit, si dhe këshillimin mbi synimin për ndëshkim;
- Inspektorati Qendror i deritanishëm që propozohet të quhet Inspektorat i Përgjithshëm, do të marrë disa role shtesë në zbatimin e ligjit për inspektimin, në përputhje me nevojat për garantimin e ligjshmërisë në veprimtarinë inspektuese të inspektorateve shtetërore dhe vendore, në Republikën e Shqipërisë;
- Objektivi tjetër shumë i rëndësishëm është garantimi i produkteve më të sigurta ushqimore dhe jo-ushqimore, një mjedis më të pastër dhe në zbatim të ligjit, kushte më të sigurta pune, si edhe veprimtari ekonomike në fushën e energjisë dhe transportit në përputhje me detyrimet ligjore.
- Një objektivi tjetër themelor i këtij ligji është krijimi i mundësive për një riorganizim të inspektorateve në bazë të fushave të lidhura me risqet e ngjashme, në bazë të metodologjisë së sugjeruar nga OECD dhe e zbatuar në disa shtete ku ka pasur reforma thelbësore në këtë fushë, si në Francë, Holandë, etj.
- Një objektivi tjetër kryesor i këtij ligji është mundësimi i mbikqyrjes së të gjithë sistemit të inspektimeve nga një Bord i Inspektimit, i përbërë nga përfaqësues politik të ministrive kryesore, i cili do të marrë vendimet kryesore strategjike dhe përcaktues të politikave të inspektimit, që përfshijnë miratimin e standardeve dhe metodologjive për shumë aspekte të fushës. Modelet e një Bordi të tillë janë përdorur në Holandë, Slloveni, Lituani si edhe janë pjesë e reformave të realizuara së fundi në këtë fushë në Serbi dhe Maqedoninë e Veriut, reforma këto të realizuara me mbështetjen e Bankës Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim.
- Implementimi i teknologjisë për të lehtësuar procesin e inspektimit, përfshirë kryerjen dhe raportimin e inspektimeve nëpërmjet sistemit unik të inspektimeve, që ulin kohën dhe kostot për të dyja palët, bizneset dhe administratën;
- rregullimi i marrëdhënieve të punësimit dhe ngritja e sistemit të rekrutimit dhe karrierës nëpërmjet testimit, certifikimit dhe rritjes së nivelit profesional sipas fushës së inspektimit;

- kryerja e inspektimeve bazuar ne programe inspektive, si dhe vlerësim risku të përmirësuar për subjektin, i aplikuar për të gjitha fushat e inspektimi që e inspektojnë;
- Vendosja e një sistemi të qartë dhe efikas për trajtimin e ankesave dhe kontestimeve nga bizneset dhe individët në lidhje me veprimet inspektuese që operon pranë Inspektoratit të Përgjithshëm, pa konflikt interesi, duke rritur kështu besimin për sistemin inspektues;
- Ulje kostoje të pamatshme për procedimet administrative nga gjykata për masat administrative, të cilat bien poshtë për procedurë inspektimi, si dhe investimit të burimeve njerëzore të inspektorateve për ndjekjen e tyre, pasi komisioni i shqyrtimit të ankimimeve në Inspektoratin e Përgjithshëm, mund të sigurojë pavarësi të trajtimit të rasteve dhe një nivel më të lartë të trajtimit procedural të inspektimit, duke reduktuar përcjelljen e çështjeve ne gjykatë.

OPSIONET E POLITIKAVE

Cilat janë opsionet kryesore të politikave, duke përfshirë mënyrat ndaj rregullimit? Duhet të bëni krahasimin e avantazheve/përfitimeve kryesore dhe të dizavantazheve/kostove të opsioneve të mundshme. Duhet të përcaktoni detajet në lidhje me opsionin e preferuar.

Opsionet e mëposhtme, janë marrë në konsideratë për të realizuar politikat e ndërmarra të Qeverisë Shqiptare:

Opsioni i status quo, për mbajtjen e ligjit nr. 10433, datë 16.06.2011, “Për inspektimin në Republikën e Shqipërisë”, pa ndryshimet e propozuara do të vijojë të mbajë në fuqi problematikat e shënuara më sipër, në të gjitha fushat e veprimtarisë së inspektimit në Republikën e Shqipërisë.

Opsioni 1 – ndryshim i ligjit ekzistues 10433/2011 “Për inspektimin në Republikën e Shqipërisë”.

Opsioni 2 – propozimi i një projektligj të ri, “Për inspektimin në Republikën e Shqipërisë”, bazuar në propozimin për riorganizimin e trupave inspektuese qendrore nën përgjegjësinë e Ministrive të linjës, nën mbikëqyrjen e Inspektoratit të Përgjithshëm.

Opsioni i preferuar është përzgjedhur **Opsioni 2**, pra miratimi i një ligji të ri që do të ofrojë rregullimin e duhur kuadër për sektorin e inspektimeve, në përshtatje me problematikat aktuale të shumta të këtij sektori dhe objektivat e përmendura më lart.

Opsioni i status-quo nuk është i përshtatshëm për shumë arsye. Ky opsion nuk mundëson pasjen e një Bordi i Inspektimit me kompetenca të rëndësishme, që mund të drejtohej nga një anëtar i Këshillit të Ministrave dhe që mund të merrte vendime të rëndësishme për vendosjen e objektivave të performancës dhe mbikëqyrjen jo vetëm të Inspektoratit Shtetëror, por të të gjithë inspektorateve. Ky opsion nuk lejon ndryshimet ligjore që mundësojnë krijimin e një sistemi rekrutimi dhe ecurie në karrierë që drejtohet nga Inspektorati Shtetëror.

Opsioni 1 për ndryshime në ligjin ekzistues për Inspektimet përmbush një pjesë të mirë të ndryshimeve të mundshme. Ligji ekzistues nuk kishte një përshtatje të plotë me disa nga parimet kryesore të OECD-së në lidhje me inspektimet. Fakti që ky ligj është miratuar në vitin 2011 dhe nuk është realizuar asnjë ndryshim gjatë këtyre viteve, pavarësisht nevojave për ndryshime, është ndikuar me gjasë si pasojë e vetë parashikimeve të këtij ligji që nuk lehtëson koordinimin midis institucioneve. Në të njëjtën kohë mungesa e këtyre ndryshimeve ka sjellë më shumë nevoja për ndryshime gjatë viteve. Për pasojë ndryshimet e propozuara nga Grupi Ndërinstitucional i Punës janë të shumta (mbi 50% e ligjit aktual) dhe rrjedhimisht për efekt të teknikës legjislative, ky opsion nuk është i favorshëm.

Opsioni 2 për hartimin/miratimin e një ligji të ri është opsioni më i mirë.

Ky opsion, në përpjekje për të arritur një efikasitet dhe cilësi më të lartë ekonomike në veprimtarinë e inspektimit synon:

- Ndarjen e përgjegjësive midis veprimtarive inspektuese qendrore dhe vendore.
- Bashkëpunim me ministritë e linjave për marrjen e politikave, dhe dhënie informacioni për veprimtaritë inspektuese të realizuara.
- Rregullimi i marrëdhënieve të punësimit të inspektorëve, ngritjen e një sistemi të rekrutimit dhe karrierës për inspektorët, me qëllim nxitjen e profesionalizmit dhe eliminimin e konflikteve të kompetencave ligjore mes institucioneve, si dhe përmirësimet në ligj për të shmangur nene që mund të shërbejnë si burim i abuzimeve dhe keqinterpretimit nga ana e inspektorëve.
- Ngritjen e Komisionit të Shqyrtimit të Ankimit administrativ si organ kolegjal, i cili nuk ushtron funksion në konflikt interesi.

inspektorët qendrore parashikohen nën varësinë e Ministrisë përgjegjëse;

bashkërendimi dhe përcaktimi i politikave dhe standardeve të përgjithshme të inspektimit, nëpërmjet Bordit të Inspektimit, si organ këshillues, pranë Inspektoratit të Përgjithshëm;

do të garantojë *aplikimin e nivelit të riskut nëpërmjet sistemit të digjitalizuar unik* për të gjitha fushat e inspektimit;

do të garantohet, *ulje e barrës administrative ndaj subjektit si dhe koston në kohë/orë inspektimi në subjekt;*

do të garantojë *ndërtimin e një kulture parandaluese duke vendosur paralajmërimin si dënim administrativ kryesor* në inspektimin e parë të trupës së inspektimit, si dhe këshillimin mbi synimin për ndëshkim;

do të **ulet numri i inspektimeve** të paprogramuara nga **40% në 20% duke marrë parasysh edhe drejtoritë/agjencitë e evidentuara që nuk zbatojnë ligjin për inspektimin;**

koha e qëndrimit në subjekt gjatë një viti kalendarik do të reduktohet ndjeshëm për shkak të bashkërendimit të fushave të inspektimit;

marrëdhëniet e punësimit të inspektorit do të rregullohen sipas Kodit të Punës;

ndarje dhe funksion të qartë jashtë klientelizmit dhe konfliktit të interesit të strukturave ministrore apo agjencive të varësisë që sot kryejnë funksione inspektimi, funksione shërbimi (inspektim, licencim, monitorim, koordinim) dhe politikë-bërje;

rekrutimi i inspektorëve do të bëhet nëpërmjet testimit, certifikimit me **sistem karriere nëpërmjet klasave dhe niveleve të inspektorit**, jashtë ndikimit politik, bazuar në meritokraci dhe konkurrencë të ndershme;

do të garantohet realizimi i **procedurave të inspektimit edhe më cilësore, profesionale dhe ligjore;**

do të **ulet numri i ankimeve të subjekteve që i drejtohen gjykatës** për shqyrtim të procedurave të inspektimit me masë administrative;

Implementimi i këtij opsioni mendohet se **kërkon më pak kohë dhe më pak shpenzime buxhetore për t'u realizuar.**

Opsioni i **status quo** është në disavantazh pasi disa elementë, të përmirësueshëm nuk janë cilësorë, si:

Opsioni i **status quo** është, ushtrim i veprimtarisë inspektuese në vend, me 18 inspektorate me fusha inspektimi të ndara, që do të thotë nuk kemi përmirësim të situatës së inspektimeve në vend dhe problematikat e hasura janë të qëndrueshme dhe të pakontrollueshme, gjë e cila bie ndesh me qëllimin e politikave të ndërmarra në këtë fushë.

Problematikat e hasura gjatë veprimtarive inspektuese mbeten aktive;

- mungesë të monitorimit të zbatueshmërisë së kuadrit rregullator nga bizneset dhe jo vetëm;
- mungesë transparence gjatë veprimtarisë së inspektimit në subjekt për strukturat e pa përfshira në inspektimin nëpërmjet sistemit unik elektronik “*e-Inspektimi*” dhe ligjit për inspektimin;
- kryerje inspektimesh të pabazuara në metodologji dhe vlerësim risku;
- mungesë në vendimmarrje të trupës inspektuese, për efekt të interferencës politike;
- inspektime të dublikuara me kërkesa ligjore të njëjta nga inspektorate shtetërore të

ndryshme;

- marrëdhëniet e punësimit të inspektorëve me dy standarde (me Kod Pune dhe Status i Nëpunësit Civil);
- shqyrtim i ankimit të subjektit, nga trupë kolegjiale e ngritur në konflikt interesi, brenda organit, i cili kryen edhe kontrollin ligjor në subjekt;
- numri i inspektimeve të paprogramuara mbetet i lartë (30-40%);
- nuk kemi ulje të numrit të inspektimeve.

ANALIZA E NDIKIMEVE

Cilat janë ndikimet e opsionit të preferuar? Kjo duhet të përfshijë ndikimet me vlerë monetare të përcaktuara dhe ndikimet pa vlerë monetare të përcaktuara mbi buxhetin dhe bizneset.

- ***Ndikimet ekonomike*** të opsionit të preferuar që mund të shkaktohen nga rritja me 60 punonjësve të strukturës së Inspektoratit të Përgjithshëm nuk do të sjellë rritje të shpenzimeve në buxhet, pasi parashikohet të merren nga strukturat e burimeve njerëzore që do të lëvizin nga inspektoratet shtetërore, agjenci/drejtori. Gjithashtu ndikimi ekonomik do të reflektohet në ulje të kostos në kohë/orë inspektimi në subjekt, si dhe kostove të pa matshme për procedimet administrative nga gjykata për masat administrative.
- ***Përfitim ekonomik për sektorin publik***, si rezultat i riorganizimit të Inspektorateve Shtetërore, i cili do të sjellë reduktimin e disa zërave të shpenzimeve buxhetore si : transport, burime mbështetëse , kancelari, karburant, etj, të pamatshme.
- ***Përfitimet cilësore kryesore***, do të vinë nga grupimi i të gjitha Inspektorateve Shtetërore dhe strukturave të tjera që do të përfshihen për zbatim të ligjit të ri për inspektimin, duke siguruar rritje cilësore të kapaciteteve kontribuese institucionale dhe me integritet të trupave inspektuese, nëpërmjet një procesi rekrutimi të standardizuar, bazuar në sistemin e karrierës. Përmes optimizimit e racionalizimit të mjediseve e ambienteve, synohet që të ketë një ndarje më racionale të detyrave e prioriteteve, nga e njëjta adresë gjeografike; koordinim më të mirë të ekipeve inspektuese të inspektorateve qendrore; pajisje e mjete më cilësore transporti e pajisje pune për ekipet inspektuese; më tepër eficiencë e përgjegjshmëri në reagimin ndaj kërkesave të qytetarëve; një adresë digjitale e vetme prej ku qytetari të bëjë një njoftim apo denoncim dhe prej ku të ndjekë apo të marrë përgjigje për kërkesën e tij; një kod më të mirë veshje, sjellje e performancë prej inspektorëve të vendosura në të njëjtin objekt; burime njerëzore më të përqendruara e me ekspertizë në rritje; garantim të trajnimit e kualifikimit në vazhdimësi për të gjithë inspektorët, si dhe vlerësimin dhe ngritjen në karrierë; siguri e garanci më e lartë në mbajtjen e ruajtjen e regjistrimeve të çështjeve të inspektimeve, duke patur infrastrukturën elektronike, si dhe ofruesin e shërbimit Internet nga e njëjta qendër nga i njëjti ofrues; mekanizma më të mirë për rritjen e përgjegjësisë së inspektorëve shtetërorë, lehtësi e bizneseve për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve dhe shkëmbim të informacionit në kohë reale, etj.

- ***Ndikim ekonomik pozitiv për bizneset***, përfshijnë krijimin e një klime të favorshme për zhvillimin e konkurrencës së ndershme, garantimin e rregullave të njëjta në treg, rritjen e investimeve të huaja dhe zhvillimin e ekonomisë në tërësi. Do të ketë gjithashtu edhe disa lloje ***ndikimesh pozitive jo të drejtpërdrejta ekonomike*** të mundshme, duke përfshirë formalizimin e ekonomisë me synim, uljen e barrës administrative dhe uljen e korrupsionit.
- ***Ndikim social pozitiv*** jo të drejtpërdrejtë, i cili konsiston në rritjen e besimit tek qytetarët për funksionimin dhe zbatimin e ligjit për mbrojtjen e konsumatorëve dhe garantimin në nivel më të lartë të sigurisë dhe cilësisë së produkteve dhe shërbimeve.

ARSYETIMI I OPSIONIT TË PREFERUAR

Shpjegoni arsyet për zgjedhjen e opsionit të preferuar. Ju lutemi jepni nëse është e mundur koston dhe përfitimin me vlerë të përcaktuar monetare.

Opsioni i preferuar është Opsioni 2, i cili propozon hartimin e një projektligji të ri “Për inspektimin në Republikën e Shqipërisë”. Ky opsion parashikon njëkohësisht riorganizimin dhe konsolidimin e trupave inspektuese në Inspektorate të strukturuar sipas parimit “Një Ministri, një Inspektorat Shtetëror”, me përjashtime. Ky ristrukturim synon të maksimizojë efikasitetin e misioneve të tyre ligjore, duke garantuar që ato nuk kryhen në konflikt interesi apo me përplasje ligjore midis sektorëve të ngjashëm. Gjithashtu, pritet të çojë në një bashkëpunim ndërinstytucional më të mirë, me procedura inspektimi dhe veprimtari laboratorike më cilësore, efikase dhe ekonomike.

Përmirësimet cilësore në veprimtaritë inspektuese do të garantojnë inspektime me standarde bashkëkohore, me trupa inspektuese profesionale, me kushte më të mira pune dhe page, që ushtrojnë parimet bazë të ndryshuara në ligjin për inspektimin, nëpërmjet sistemit të karrierës/klasifikimit me nivele të inspektorit.

Kërkesat ligjore që do të çojnë në ***ofrim të shërbimeve ndaj Operatorëve të Biznesit me standarde bashkëkohore***, i janë referuar modeleve dhe praktikave më të mira të marra nga bashkëpunimi me ekspertë kombëtarë dhe ndërkombëtarë të fushës, si dhe inspektorate homologe të vendeve të BE, modele të cilat kanë çuar në propozimin e opsionit preferencial:

- do të ulet numri i inspektorateve shtetërore nga 18 në 8 inspektorate shtetërore, përfshirë këtu edhe agjencitë/drejtoritë me funksione inspektuese, për rrjedhojë do të garantohet, ulje e barrës administrative ndaj subjektit, si dhe koston në kohë/orë inspektimi në subjekt;***
- numër i inspektorëve nuk ndryshon;***
- do të evitohen, anshmëritë, dublikimet dhe mbivendosjet***, në procedurat inspektuese, duke reduktuar numrin ekzistues të inspektimeve/vit me ~40% duke marrë këtu parasysh edhe strukturat (agjenci/drejtori), të cilat nuk ushtrojnë funksion në zbatim të ligjit për inspektimin;
- do të ushtrohet veprimtari inspektuese më efektive dhe cilësore, të programuara bazuar në vlerësimin e riskut për të gjitha fushat e inspektimit dhe nëpërmjet sistemit unik elektronik të inspektimeve (për strukturat që nuk ushtrojnë***

funksion në zbatim të ligjit për inspektimin);

- e) **do t'i ofrohet biznesit një qasje me transparente në lidhje me format e inspektimit, si dhe institucionet përgjegjëse inspektuese;**
- f) do të garantojë **komunikim nëpërmjet një burimi qendror**, i cili maksimizon dhe përshpejton fokusin në risqe, nxit bashkërendimin dhe ndarjen e informacionit në kohë reale duke garantuar reagim të shpejt dhe efektiv;
- g) do të sigurohet, **rritje cilësore e kapaciteteve kontribuese institucionale**, si dhe e integritetit të trupave inspektuese nëpërmjet një procesi rekrutimi të standardizuar bazuar në sistemin e karrierës nëpërmjet klasifikimit me nivele të inspektorit;
- h) do të shtohet numri i punonjësve të Inspektoratit të Përgjithshëm, me 60 punonjës, të cilët do të lëvizin nga stukturat mbështetës në inspektorate, drejtori/agjenci;
- i) do të krijohen struktura në Inspektoratin e Përgjithshëm, të cilët do të mbulojnë funksionet e parashikuara në ligjin e ri për inspektimin që përfshijnë mbështetjen teknike të funksionimit të bordit të inspektimit, trajnimin dhe testimin e inspektorëve, mbështetjen teknike të komisioneve të vlerësimit, rekrutimit dhe disiplinës, komisionit të shqyrtimit të ankimimit administrativ, si dhe ofrimit të këshillimit të publikut;
- j) do të sjellë **ulje të riskut** në sistemet e menaxhimit të burimeve njerëzore, sistemet e pagesave, sistemet e prokurimeve, sistemet e kontabilitetit dhe raportimit financiar, si dhe sistemet e programimit dhe zbatimit të buxhetit;
- k) do të garantohet pranë Inspektoratit të Përgjithshëm **proces transparent për shqyrtimin e ankimimeve dhe pritjet të ketë më pak kontestueshmëri në gjykatë** për masat administrative të marra nga trupat inspektuese;
- l) do të rregullojë marrëdhëniet e punësimit të inspektorit dhe të sigurojë ndërtimin e sistemit të rekrutimit, karrierës dhe profesionalizmit nëpërmjet testimit, certifikimit dhe rritjes në nivel, sipas fushës së inspektimit;
- m) do të garantojë kushte të përshtatshme pune, bashkërendim të proceseve të inspektimit më të konsoliduar, pa mbivendosi kompetencash, si dhe përdorim më të mirë të burimeve njerëzore dhe publike.
- n) do të krijohet **një regjistër unik kombëtar për gjobat e vendosura** për të gjitha aktivitetet ekonomike të regjistruara.

Ky opsion do të sjellë më shumë përfitime sesa kosto, por vlera monetare e koston dhe e përfitimeve nga ndikimet e mundshme, nuk ka qenë e mundur të përcaktohej për shkak të të dhënave dhe informacionit të kufizuar. Sidoqoftë, ato **janë vlerësuar në aspektin cilësor**, aty ku ka qenë e mundur. Përveç kësaj, ndikimi faktik do të ndihet pasi të hartohen dhe të miratohen aktet nënligjore.

Kostoja e përlogaritur në total e opsionit të preferuar mbi buxhetin e shtetit gjatë periudhës 3-vjeçare menjëherë pas miratimit të ligjit (kostoja në total në lek, çmimet aktuale, në terma nominalë):

në 000/ lekë

Viti 2025	Viti 2026	Viti 2027
0	0	0

KONSULTIMI

Jepni një përmbledhje të çdo konsultimi të kryer (me kë dhe si jeni konsultuar?), çfarë pikëpamjesh janë shprehur, si janë trajtuar ato, domethënë çfarë ndryshimesh janë pranuar dhe çfarë janë refuzuar dhe arsyt pse?)

Hartimi i ligjit të ri “Për inspektimin në Republikën e Shqipërisë”, është kryer nga Grupi i Punës i dalë me Urdhrin nr. 242, datë 29.12.2023, “Për ngritjen e grupit ndërinstitucional të punës për riorganizimin e inspektorateve”

Për të mbështetur hartimin e projektligjit “Për inspektimin në Republikën e Shqipërisë”, i cili synon riorganizimin e trupave inspektuese shtetërore sipas fushave të inspektimit me veprimtari të ngjashme dhe një menaxhim dhe koordinim më të mirë, është bashkëpunuar me përfaqësuesit e Shoqatave dhe Dhomave të Tregtisë dhe Industrisë vendase e të huaja, si dhe janë mbështetur me ekspertizë nga ekspertë të UNDP.

Me këtë qasje, grupi ndërinstitucional, si dhe grupi ndërinstitucional teknik, i kryesuar nga Ministri i Shtetit për Sipërmarrjen dhe Klimën e Biznesit, finalizoi hartimin e projektligjit “Për inspektimin në Republikën e Shqipërisë”, me objektivi riorganizimin e trupave inspektuese qendrore (shtetërore), sipas fushave të inspektimit me funksione të ngjashme inspektuese, si dhe për një menaxhim dhe koordinim më të mirë të të gjithë inspektorateve shtetërore/vendore, me synimin, ndër të tjera përmirësimin e klimës së biznesit në vend.

Gjatë kësaj periudhe janë realizuar vizita studimore dhe takime pune me Këshillin e Inspektimeve në Republikën e Sllovenisë, si dhe Inspektoratin Shtetëror të Republikës së Kroacisë. Këto takime synonin shkëmbimin e informacionit mbi mënyrën e organizimit të inspektorateve dhe veprimtarive inspektuese, rekrutimit dhe trajnimit të inspektorëve si dhe eksperiencën në lidhje me procese të tjera të inspektimit.

Kjo qasje bashkëpunimi garanton se projektligji është i mbështetur nga njohuri të thella profesionale dhe konsultime të gjera me palët e interesuara, duke synuar të sjellë një ndryshim pozitiv në sistemin e inspektimeve në Shqipëri, për të rritur efikasitetin, transparencën dhe menaxhimin e veprimtarive inspektuese në përputhje me standardet më të larta.

ZBATIMI DHE MONITORIMI

Si do të organizohen zbatimi dhe monitorimi?

Procesi i monitorimit të inspektorateve qendrore, do të jetë nën mbikëqyrjen dhe udhëheqjen metodologjike të Inspektoratit të Përgjithshëm dhe Bordit të Inspektimit, si të cilët do të jetë përgjegjës për garantimin e ligjshmërisë në çështjet e inspektimit, rekrutimit, sistemit të karrierës dhe veprimtarisë laboratorike.

Monitorimi do të kryhet, duke u bazuar tek të dhënat e inspektimeve online dhe rezultatet e inspektimeve të realizuara sipas vlerësimit të riskut, masave administrative të marra, referuar ankimeve të operatorëve të biznesit në lidhje me procedurat e inspektimit si dhe ankesat e qytetarëve.

Tregues do të jetë edhe fryma që do të përcjellin bizneset për ofrimin e një qasjeje më transparente të veprimtarive inspektuese, duke filluar nga ofrimi informacionit të nevojshëm për bizneset e reja, cilësia e inspektimeve, thjeshtësia në aplikimet dhe përcjelljen e dokumentacionit të inspektimit në kohë reale, mungesa e inspektimeve të shpeshta. Kjo e dhënë do të vijë nga aktorët e interesit, që janë dhomat e tregtisë dhe industrisë vendase dhe të huaja, si dhe Këshilli Ekonomik Kombëtar.

Tregues tjetër do të jetë edhe numri i ankesave të bizneseve, të cilët identifikojnë rastet e ushtrimit të veprimtarisë inspektuese nga ana e trupës inspektuese, në shkelje të ligjit.

Sa më i ulët të jetë numri i treguesve të problematikave të hasura, aq më i madh dhe i suksesshëm do të jetë treguesi i progresit të këtij modeli, të riorganizimit të Inspektorateve.

PJESA 2: BAZA KRYESORE E ANALIZËS DHE E PROVAVE

Historik

Jepni kontekstin e politikës

Në vitin 2009 projekti BERIS¹ i Qeverisë Shqiptare në bashkëpunim me Bankën Botërore, kreu një analizë të thelluar të problemeve, dobësive dhe kostove të inspektimeve mbi biznesin. Deri në vitin 2011 kishte 33 trupa inspektuese, të cilat me hyrjen në fuqi të ligjit për inspektimin², u reduktuan në 16 trupa inspektuese. Më pas gjatë viteve përsëri numri i institucioneve me funksione inspektimi u rrit, duke qenë në vitin 2024 në 23 inspektorate dhe institucione me funksione inspektimi.

Ligji nr. 10433, datë 16.06.2011 “Për inspektimin në Republikën e Shqipërisë”, që nga miratimi i tij në vitin 2011, nuk ka pësuar asnjë ndryshim ligjor deri me sot.

Në kuadër të ligjit ekzistues, Inspektoratet janë trupa ekzekutive dhe administrative, nën përgjegjësinë e një ministrie, dhe kujdesen për zbatimin e legjislacionit në fuqi dhe që mbulojnë një fushë të caktuar. Ligji unik i inspektimeve, ka të përcaktuar organizimin dhe funksionimin e inspektorateve, por ndarja e përgjegjësive të inspektorateve ka bërë të ketë mbivendosje të kompetencave të atyre në nivel qendror, dhe drejtorive në nivel rajonal. Inspektoratet grupohen në tri grupe:

- ✓ Inspektorate që funksionojnë vetëm në nivel qendror;
- ✓ Inspektorate që, përveç nivelit qendror, funksionojnë edhe me drejtori rajonale;
- ✓ Inspektorate, që kanë varësinë nga një institucion tjetër.

Në disa raste ekzistojnë konflikte kompetencash mes nivelit qendror/lokal dhe atij ministror, megjithëse fushë veprimtaria e këtyre inspektorateve rregullohet me ligje të veçanta, në praktikë janë hasur pengesa të shumta mes inspektorëve të nivelit qendror dhe atyre lokal.

¹ Reform of the Inspection System in Albania. Preliminary Impact Assessment. “Business Environment Reform and Institutional Strengthening” (BERIS). **Tirana, 4 December 2009.**

² Ligji nr. 10433, datë 16.06.2011 “Për Inspektimin në Republikën e Shqipërisë”

Problemi në shqyrtim

- *Përshkruani natyrën e problemit.*
- *Identifikoni shkaqet e problemit.*
- *Përshkruani shtrirjen e problemit.*
- *Identifikoni grupet e prekura nga ky problem - qeveria / biznesi / shoqëria civile / qytetarët.*
- *Vlerësoni nëse problemi mund të trajtohet ose jo përmes një ndryshimi të politikave.*

Problematikat në Inspektoratet Shtetërore.

Bazuar në studimin e objektit të punës së Inspektorateve Shtetërore, strukturës, numrit të punonjësve, numrit të subjekteve të inspektuara, nivelit profesional, akteve administrative të shqyrtuara nga Inspektorati Qendror etj, konstatohen problematikat si vijon:

- a. barriera të komunikimit ndërinstitucional;
- b. kapacitete institucionale të pamjaftueshme;
- c. mungesë të kushteve të punës;
- d. mungesë për pajisje dhe materiale laboratorike si dhe mjete të tjera logjistike;
- e. trupa inspektimi, të pa kualifikuara, pa arsimin përkatës, të cilat sjellin mungesë të monitorimit të zbatueshmërisë së kuadrit rregullator nga bizneset dhe jo vetëm.
- f. nivel të ulët page për inspektorin;
- g. mungesë transparence gjatë veprimtarisë së inspektimit në subjekt për strukturat e pa përfshira në sistemin unik elektronik “*e-Inspektimi*” dhe ligjin për inspektimin;
- h. kryerje e një numri të konsiderueshëm inspektimesh të paprogramuara si dhe inspektimesh të pabazuara në metodologji dhe vlerësim risku për strukturat e pa përfshira në sistemin unik elektronik “*e-Inspektimi*” dhe ligjin për inspektimin;
- i. garantim të pavarësisë në vendimmarrje të trupës inspektuese, pa efektin interferues politik;
- j. inspektime të dublikuara me kërkesa ligjore të njëjta nga inspektoratet shtetërore të ndryshme;
- k. ushtrimi i veprimtarisë inspektuese nga një inspektor i vetëm;
- l. procedurat rregullatore të tilla si: regjistrimi, licencimi apo marrja e lejeve, si të drejta për ushtrimin e një aktiviteti të caktuar nga Operatorët e Biznesit, kryhen nga e njëjta strukturë institucionale duke krijuar situatë në konflikt interesi;
- m. marrëdhëniet e punësimit të inspektorëve me dy standarde (me Kod Pune dhe Status i Nëpunësit Civil);

- n. inspektoratet shtetërore nuk marrin masa disiplinore ndaj inspektorëve, kur shqyrtojnë vendime administrative të marra në subjekt prej tyre, të cilat i shfuqizon komisioni i shqyrtimit të ankesave brenda institucionit ;
- o. shqyrtim i ankimimit të subjektit, nga trupë kolegjiale e ngritur në konflikt interesi, brenda organit, i cili kryen edhe kontrollin ligjor në subjekt.

Të gjithë këta faktorë kanë ndikuar në ushtrim të kompetencave administrative, inspektuese në subjekt në paligjshmëri, në formë permanente dhe duke u bërë për Operatorët e Biznesit, barrë administrative dhe hallkë korruptive gjatë inspektimeve të të gjitha fushave, në Republikën e Shqipërisë.

Arsyeja e ndërhyrjes

- *Shpjegoni pse qeveria planifikon të ndërhyjë dhe pse është e nevojshme.*
- *Shpjegoni se çfarë shpreson të trajtojë qeveria nëpërmjet kësaj ndërhyrjeje.*
- *Identifikoni shkallën e ndërhyrjes së qeverisë që nevojitet për të trajtuar problemin.*
- *Shpjegoni se si i mbështet kjo ndërhyrje objektivat e nivelit të lartë të qeverisë.*
- *Rendisi punën ekzistuese që është realizuar tashmë.*

Ndërhyrja e Qeverisë është e nevojshme sepse ka veprimtari inspektuese të evidentuara në Republikën e Shqipërisë që nuk kryejnë procedura inspektimi online, ku sipas programit të Qeverisë, duhet të përfshihen në rrjetin e shërbimeve publike të modernizuara, me qëllim thjeshtëzimin dhe lehtësimin e të gjithë procesit nëpërmjet infrastrukturës digjitale.

Ka ende nevojë për ndryshime ligjore të cilat do të rrisin efektin e garancisë së pavarësisë në vendimmarrje të trupave inspektuese duke minimizuar më shumë kontrollin politik si dhe interferencat e ministrive përgjegjëse.

Aktualisht mbikëqyrja e veprimtarive inspektuese në Republikën e Shqipërisë kryhet nga një strukturë qendrore (Inspektorati Qendror) e pakompletuar me autoritetin e nevojshëm rregullator. Inspektoratet përfaqësohen me nivel të ulët profesionalizmi, me përplasje administrative e të përfshira në kushte jo të përshtatshme infrastrukturore, me inspektorë të pakualifikuar, me emëtime nepotike, pa meritokraci dhe sistem karriere.

Forcimi i kuadrit ligjor rregullator në fushën e inspektimeve do të mundësojë ngritjen e një sistemi rekrutimi dhe karriere mbi baza meritokracie, ushtrimin e të gjithë veprimtarisë inspektuese konform legjislacionit për inspektimin, shmangien e mbivendosjes së kompetencave ligjore dhe uljen e barrës administrative ndaj biznesit.

Krijimi i një sistemi i cili rregullon marrëdhëniet e punësimit të punonjësve më një standard, siguron trajnimin, testimin dhe vlerësimin me nivele të inspektorëve, si dhe krijimin e një sistemi të pavarur për ngritjen në karrierë të inspektorit.

Krijimin e një komisioni për shqyrtimin e aktit administrativ, pa konflikt interesi.

Ofrimi i një sistemi unik elektronik “*e-Inspektimi*” për veprimtaritë inspektuese në nivel qendror dhe vendor, nëpërmjet të cilit do të realizohet vlerësimi i riskut dhe komunikimi me publikun.

Krijimi i besimit qytetar për funksionimin dhe zbatimin e ligjit është i një rëndësie të veçantë, jo vetëm në cilësinë e jetës së konsumatorëve, por edhe në krijimin e një klime të favorshme për zhvillimin e konkurrencës së ndershme, rritjen e investimeve të huaja dhe zhvillimin e ekonomisë në tërësi.

Krijimi i frymës pozitive për bizneset duke ofruar një qasjeje më transparente të veprimtarive inspektuese, me ofrimin e informacionit të nevojshëm për bizneset e reja, cilësi në inspektime, thjeshtësi në aplikimet dhe përcjelljen e dokumentacionit të inspektimit në kohë reale, pa inspektime të shpeshta.

Kjo ndërhyrje do të realizohet përmes sigurimit të një sistemi monitorimi dhe mbikëqyrjeje efektive dhe jo thjesht në kuadrin e formalitetit, në lidhje me impaktin gjithëpërfshirës që do të sjellin veprimtaritë inspektuese në vendin tonë.

Implementimi i ligjit të ri për inspektimin është analizuar nëpërmjet një draft projektit, i cili parashikon përmirësim të ndjeshëm të të gjithë problematikave të evidentuara dhe kalimin e sistemit të inspektimeve shtetërore/vendore në Republikën e Shqipërisë në një qasje të re, model për vendet e rajonit dhe më gjerë.

Objektivi i politikës

- *Vendosni objektiva që korrespondojnë me problemin dhe shkaqet e tij.*
- *Sigurohuni që objektivat janë specifike, të matshëm, të arritshëm, realë dhe në kohë.*

Me implementimin e ligjit të ri për inspektimin në Republikën e Shqipërisë, parashikohet që gjatë viteve 2024-26, Inspektorati i Përgjithshëm të ketë rezultat në përmirësimin cilësor të veprimtarisë inspektuese, duke arritur objektivat e ndërmarra, konkretisht:

- Përfshirjen e veprimtarive inspektuese për të gjitha strukturat e reja në rrjetin e shërbimeve publike të modernizuara, nëpërmjet infrastrukturës digjitale me dokumente standarde, listë verifikimi, dhe inspektime të programuara me vlerësim risku.
- Garantimin e pavarësisë funksionale të inspektorateve me efektin e ndarjes së politikë-bërjes nga procesi i inspektimit.
- Menaxhimin dhe koordinimin më të mirë të Inspektorateve Qendrore, duke qenë se riorganizohen nga 18 në 8 inspektorate, përfshirë edhe strukturat e tjera inspektuese agjencitë/drejtoritë.
- Reduktimin e numrit të inspektimeve në Operatorët e Biznesit (prej dublikimeve si dhe prej disa fushave të inspektimit).
- Uljen e barrës administrative ndaj subjektit, si dhe kostos në kohë/orë inspektimi në subjekt.

- Uljen e numrit të ankimimeve të subjekteve që i drejtohen gjykatës për shqyrtim të procedurave të inspektimit me masë administrative.
- Mbarëvajtje gjatë ushtrimit të kompetencave midis inspektimeve në nivel qendror/lokal.
- Evitimin e dublikimeve dhe mbivendosjeve të kërkesave ligjore të inspektimit nga inspektorate me veprimtari inspektuese të fushave të ndryshme.
- Ushtrimin e kompetencave ligjore institucionale pa konflikt interesi, për Inspektoratet Qendrore.

Përshkrimi i opsioneve të shqyrtuara

- *Përshkruani opsionin e status quo-së.*
- *Identifikoni dhe përshkruani të gjitha opsionet e politikave që keni marrë parasysh.*
- *Shpjegoni se si janë zgjedhur opsionet e renditura.*

Opsioni i status quo-së.

Ligji ekzistues nr. 10433, datë 16.06.2011, “Për inspektimin në Republikën e Shqipërisë”, nuk ka parashikuar në fushën e inspektimeve pikat si më poshtë:

- ✓ Rregullimin e sistemit të rekrutimit të inspektorëve me një model, sipas ligjit për inspektimit.
- ✓ Përcaktimin e kushteve dhe kriterëve profesionale të rekrutimit dhe të karrierës.
- ✓ Përcaktimin e performancës së inspektorëve nëpërmjet niveleve të inspektorëve.
- ✓ Krijimin e rregullave për testimin fillestar dhe atë periodik të inspektorëve.
- ✓ Përfshirjen e Inspektoratit të Përgjithshëm, në monitorim të procedurës së inspektimit në terren, dhe në të drejtën e inicimit të një inspektimi me arsye.
- ✓ Realizimin e një procesi të shqyrtimit të ankimimit që të jetë i pavarur nga inspektorati që ka vendosur masat administrative.

Politika e Qeverisë Shqiptare në Programin Qeverisës 2021-2025, flet për krijimin e besimit të qytetarëve, për një të ardhme moderne të Shqipërisë, duke luftuar korrupsionin, informalitetin, klientelizmin, pabarazinë përpara ligjit, pandëshkueshmërinë apo diskriminimet e çdo lloji qofshin. Modernizimin e shërbimeve dhe infrastrukturës digjitale si një instrument i patjetërsueshëm dhe i pazëvendësueshëm për të luftuar korrupsionin dhe për të rritur në mënyrë të shpejtë cilësinë e shërbimeve ndaj publikut si dhe produktivitetin e sipërmarrjes.

Opsioni 1 dhe 2, paraqesin përfitime të ndjeshme.

Implementimi i ndryshimeve në ligjin për inspektimin sipas këtyre dy opsioneve, nuk bën të mundur realizimin e objektivave të cilat ka analizuar Inspektorati Qendror, konkretisht:

riorganizimi i 18 inspektorateve, sjell reduktim të posteve të punës, të shërbimeve mbështetëse si dhe nuk ka ndikim në buxhet për shkak të shtimit të numrit të punonjësve në Inspektoratin e Përgjithshëm;

rekrutimi i inspektorëve, kryhet sipas ligjit për inspektimin;

nuk ka problem të pabarazisë në pagat e inspektorëve duke qenë se performanca e mirë bën diferencën në klasa dhe nivele;

ka përmirësim cilësor të inspektimeve nga riorganizimi me funksione të njëjta apo sipas parimit, një inspektorat një ministri;

do të ulet numri i inspektimeve të paprogramuara nga 40% në 20%;

koha e qëndrimit në subjekt gjatë një viti kalendarik do të reduktohet ndjeshëm për shkak të bashkërendimit të fushave të inspektimit;

ndarje dhe funksion të qartë jashtë klientelizmit dhe konfliktit të interesit të strukturave ministrore apo agjencive të varësisë që sot kryejnë funksione inspektimi, funksione shërbimi (inspektim, licencim, monitorim, koordinim) dhe politikë-bërje;

rekrutimi i inspektorëve do të bëhet me sistem karriere nëpërmjet niveleve të inspektorit, jashtë ndikimit politik, bazuar në meritokraci dhe konkurrencë të ndershme;

do të garantohen procedura inspektimi cilësore, profesionale dhe ligjore me kulturë parandaluese duke vendosur paralajmërimin si dënim administrativ kryesor në inspektimin e parë dhe këshillim mbi synimin për ndëshkim;

do të rritet përqindja e subjekteve që kryejnë apelim ndaj masave administrative dhe gjobave, në Komisionin e Shqyrtimit të Ankimimeve, për shkak të pavarësisë së këtij komisioni dhe rritjes së besimit ndaj veprimtarisë së tij.

do të ulet përqindja e ankimeve të subjekteve që i drejtohen gjykatës për shqyrtim, të procedurave të inspektimit me masë administrative;

Do të ngrihet Bordi i Inspektimit, si një organ këshillues, bashkërendues dhe përcaktues i politikave dhe standardeve të përgjithshme të inspektimit, pranë Inspektoratit të Përgjithshëm.

Opsioni i politikës që është marrë parasysh.

Opsioni i vetëm për arritjen e objektivit të ndërmarrë është zbatimi i projektligjit të ri për inspektimin në Republikën e Shqipërisë dhe riorganizimi i strukturave inspektuese me sistem vertikal, të cilat së bashku me inspektimin online tashmë të realizuar, do të standardizojnë dhe rregullojnë, me akte ligjore dhe nënligjore, funksionim optimal të digjitalizuar dhe jashtë mundësive korruptive.

Vlen për t'u theksuar se, nga institucionet me funksione inspektuese, për të qenë pjesë e Inspektorateve të riorganizuara, janë marrë në konsideratë vetëm strukturat të cilat kryejnë veprimtari inspektimi (drejtori/agjenci).

Opsionet janë zgjedhur duke studiuar në formë të veçantë organikat, detyrat funksionale si dhe bazën ligjore me të cilën funksionojnë të gjitha Inspektoratet, Drejtoritë dhe Agjencitë me funksione të ngjashme inspektuese, që janë përfshirë në këtë skemë.

Vlerësimi i opsioneve/analizimi i ndikimeve

- *Identifikoni se kush preket.*
- *Identifikoni llojet e ndikimeve për secilin grup të prekur; bëni dallimin midis ndikimeve të drejtpërdrejta dhe jo të drejtpërdrejta.*
- *Për ndikimet e drejtpërdrejta:*
 - *Përshkruani nga ana cilësore ndikimet e drejtpërdrejta mbi grupet e prekura.*
 - *Analizoni nga ana sasiore ndikimet më të rëndësishme të drejtpërdrejta.*
 - *Përcaktoni vlerën monetare të ndikimeve më të rëndësishme të drejtpërdrejta aty ku është e mundur (shih aneksin 1/a për tabelën që mund të përdorni).*
 - *Analizoni ndikimin mbi ndërmarrjet e vogla dhe të mesme.*
- *Për ndikimet jo të drejtpërdrejta:*
 - *Përshkruani nga ana cilësore ndikimet jo të drejtpërdrejta mbi grupet e prekura.*
 - *Analizoni ndikimin mbi konkurrencën.*
- *Diskutoni kufizimin e analizës:*
 - *Jepni supozimet në të cilat janë bazuar parashikimet dhe risqet, të cilave ato u nënshtrohen.*
 - *Tregoni sa të forta, të pavarura dhe të rëndësishme janë provat që mbështesin supozimet.*
 - *Tregoni se çfarë mund të pengojë realizimin e përfitimeve, të rrisë kostot ose të sjellë pasoja të papritura.*
- *Përmbledhni vlerësimin e opsioneve:*
 - *Paraqisni një pasqyrë përmbledhëse të të gjitha ndikimeve të opsioneve të analizuara.*
 - *Shpjegoni se si ndikimet e të gjitha opsioneve të analizuara krahasohen me njëra-tjetrën.*
 - *Paraqisni përlogaritjet më të mira të përgjithshme neto të ndikimit me vlerë monetare të përcaktuar për çdo opsion (shih aneksin 1/b për tabelën që mund të përdorni).*

Në kuadër të analizës së ndikimeve, parashtrohen ndikimet e mëposhtme:

Ndikimet ekonomike

1. Zgjerimi i një institucioni si Inspektorati Qendror (Inspektorati i Përgjithshëm), do të kërkojë fonde shtesë nga buxheti i shtetit.

2. Reduktimi i 18 Inspektorateve shtetërore në 8 të tilla, do të sjellë ulje të shpenzimeve për paga si dhe do të mundësohet, ulje e barrës administrative ndaj subjektit si dhe koston në kohë/orë inspektimi në subjekt.
3. Të gjitha këto ndryshime do të prekin inspektoratet shtetërore të qendëruara si dhe ato të cilat janë me organizim vertikal me degë rajonale.

Kostot e drejtpërdrejta për sektorin publik

Grupimi i të gjitha fushave të inspektimit në 8 Inspektorate qendrore, do të rrisë bashkëpunimin e trupave inspektuese dhe realizimin e inspektimeve të përbashkëta me kosto sa më të ulët administrative. Përmes optimizimit e racionalizimit të strukturave, synohet që të ketë një ndarje me racionale të detyrave e prioriteteve nëpërmjet sistemit unik elektronik të inspektimeve; pajisje e mjete më cilësore elektronike e transporti, për ekipet inspektuese; burime njerëzore më të përqendruara e me ekspertizë në rritje; siguri e garanci më e lartë në mbajtjen e ruajtjen e regjistrimeve të çështjeve të inspektimeve, duke e patur infrastrukturën elektronike, si dhe ofruesin e shërbimit Internet nga e njëjta qendër, nga i njëjti ofrues.

Kosto për buxhetin – nuk ka.

<i>Në 000/ lekë</i>		
Viti 2025	Viti 2026	Viti 2027
0	0	0

4. Pritet të ketë më pak subjekte që i drejtohen gjykatës për shqyrtim të ankimimeve për procedurat e inspektimit me masë administrative, gjë e cila do të përmirësojë klimën e biznesit në vend dhe do të rrisë shancet për investime të huaja në vend.
5. Fondet për kryerjen e veprimtarisë së Inspektoratit të Përgjithshëm, do të financohen nga të ardhurat e tjera të krijuara nga burime të ligjshme, duke përfshirë: donacionet, financimet, grandet si dhe aktivitetet e tjera.
6. Përfitimi kryesor i drejtpërdrejtë ekonomik që pritet të vijë si rezultat i kësaj politike, do të jetë ai që do të marrin inspektorët në formën e pagave të unifikuara.
7. Propozimi gjithashtu pritet të sjellë përfitime të drejtpërdrejta ekonomike për sektorin publik, shoqërinë dhe ekonominë e gjerë. Funkcionet administrative të Inspektoratit të Përgjithshëm, të tilla si mbikëqyrja, koordinimi, vlerësimi i analizës së riskut për veprimtaritë inspektuese të të gjitha fushave në nivel rajonal dhe lokal si dhe garantimi cilësisë dhe sigurisë të të gjitha produkteve, dhe menaxhimi nëpërmjet inspektimit me përgjegjësi dhe profesionalizëm të lartë i të gjithë aseteve natyrore të vendit, do të sjellin rritje ekonomike të drejtpërdrejta. Vlera monetare e këtyre përfitimeve nuk është përcaktuar për shkak të natyrës së pakthyeshme.
8. Propozimi gjithashtu pritet të sjellë përfitime të drejtpërdrejta ekonomike për bizneset që përfshijnë uljen e kostove administrative (kosto në kohë). Kostoja në kohë e procedurës së inspektimeve pranë bizneseve, pritet të ulet akoma më shumë duke marrë parasysh edhe mbikëqyrjen nga Inspektorati i Përgjithshëm, i cili referuar planeve mujore të 6 (gjashtë) inspektorateve, do të koordinojë inspektime të përbashkëta në një subjekt, të dy ose më

shumë inspektorateve. Nga llogaritja e raportit kosto- efektivitet, është matur efektiviteti i secilit opSION sipas tabelës më poshtë. Numri i inspektimeve, në Operatorët e Biznesit, sipas Status- quo është 109 000 inspektime/vit, dhe sipas Opsionit 1 dhe Opsionit 2 rreth 110 000 inspektime/vit, po këtij për Osionin 1 nuk janë përlllogaritur plus edhe inspektimet në nivel lokal, për rrjedhojë nr. i inspektimeve në Opsionin 2 do të jetë më i madh se sa ai në opsionin 1. Kohëzgjatja e një procedure inspektimi pranë operatorit është 4 orë. Numri i bizneseve që inspektohen në të gjithë territorin e Shqipërisë është rreth 60 000 biznese.

Duke iu referuar Status- quo, numri i orëve që shpenzohet pranë bizneseve, për procedurën e inspektimit për një vit (kosto në kohë) është: 110 000 inspektime/ vit * 4 orë (kohëzgjatja e një inspektimi) = 440 000 orë/ vit.

Duke iu referuar Opsionit 1 dhe Opsionit 2, numri i orëve, që shpenzohet pranë bizneseve, për procedurën e inspektimit për një vit (kosto në kohë) është: 70 000 inspektime/ vit * 4 orë (kohëzgjatja e një inspektimi)= 280 000 orë/ vit.

Tabela e llogaritjes se kosto- efektivitetit të opsioneve

Opsionet	Kosto në kohë (ore inspektimi pranë bizneseve)	Njësi efektiviteti (Numri I bizneseve)	Raporti	Rezultatet
Status quo	440 000 orë në vit, për procedurën e inspektimeve	60 000 biznese që inspektohen në territorin e Shqipërisë	7.33	7.33 orë do të shpenzohen për inspektim pranë një subjekti mesatarisht për 1 vit
Opsioni 1 <i>Pa inspektimet ne nivel lokal.</i>	280 000 orë në vit për procedurën e inspektimeve	60 000 biznese që inspektohen në territorin e Shqipërisë	4.66	4.66 orë do të shpenzohen për inspektim pranë një subjekti mesatarisht për 1 vit
Opsioni 2	280 000 orë në vit për procedurën e inspektimeve	60 000 biznese që inspektohen në territorin e Shqipërisë	4.66	4.66 orë do të shpenzohen për inspektim pranë një subjekti mesatarisht për 1 vit

Analiza e kostove në kohë, sipas tabelës tregon se Opsioni 2 është opsioni i rekomanduar për zbatim sepse ka vlerën më të ulët të raportit. Vlerat e raportit tregojnë kohën mesatare të inspektimit nga trupa inspektuese pranë një subjekti për një vit, pa marrë parasysh inspektimet e tjera të kryera jashtë programit: inspektime në kushtet e flagrancës, verifikimi i detyrave të lëna, aksidente, inspektime me urdhër të posaçëm, të parashikuara në ligjin për inspektimin.

- Përveç efekteve të drejtpërdrejta ekonomike të diskutuara më sipër, ekziston edhe potenciali i efekteve ekonomike jo të drejtpërdrejta, pasi përmirësimi i aktivitetit të

bizneseve do të sjellë rritje ekonomike, e cila mund të shoqërohet me shtim të vendeve të punës, si dhe mund të ndikojë në rritjen e Produktit të Brendshëm Bruto (PBB).

10. Propozimi gjithashtu pritet të sjellë përfitime ekonomike jo të drejtpërdrejta për bizneset që konkurrojnë në treg në formë të ndershme. Vlera monetare e këtyre përfitimeve nuk është përcaktuar për shkak të vështirësive, në parashikimin e nivelit të konkurrencës së pandershme.

Ndikimet sociale.

11. Propozimi pritet të çojë në një treg të formalizuar me konkurrencë të pastër, që do të thotë se do të kemi rritje të besimit dhe sigurisë të qytetarit, për produktet vendase.
12. Propozimi mund të shoqërohet me efekte sociale jo të drejtpërdrejta, përmirësime të mirëqenies personale të fituara përmes punësimit dhe ndikimet pozitive në komunitetin e gjerë nëpërmjet rritjes së punësimit.

Ndikimet mjedisore

13. Përmirësimi i cilësisë së inspektimeve në Republikën e Shqipërisë, në lidhje me profesionalizmin e trupave inspektuese, seriozitetin dhe zbatimin e procedurave konform ligjeve dhe akteve nënligjore në fuqi, do të sjellë ndikim indirekt edhe në cilësinë e mjedisit duke patur parasysh, që përmirësimi përfshin Inspektoratin Kombëtar të Mbrojtjes së Territorit, Autoritetin Kombëtar të Mjedisit, përgjegjës për çështjet e mjedisit si dhe inspektoratet e tjera, të cilat bashkëpunojnë me të, për të njëjtën çështje.
14. Riorganizimi i Inspektorateve, do të përmirësojë indirekt shkallën e ndotjes të ujërave, ajrit dhe tokës, do të përmirësojë dhe ruajë me përgjegjësi të lartë pyjet dhe kafshët e egra, do të ndikojë në mbrojtjen dhe sigurinë ushqimore të njerëzve, kafshëve etj.

Arsyetimi i opsionit të preferuar

- Zgjidhni opsionin e preferuar, bazuar në analizë.
- Shpjegoni arsyetimin tuaj.

Opsioni 2, i preferuar, për krijimin e një Inspektorati të Përgjithshëm të pavarur, që garanton zbatimin e ligjit, në përputhje me Kushtetutën dhe aktet Ndërkombëtare si dhe garantimin e ligjshmërisë në veprimtarinë inspektuese të inspektorateve të riorganizuara në Inspektorate Shtetërore.

Ky model organizimi ka vullnetin për t'i zbatuar më me efektivitet, eficiencë dhe ekonomi procedurat e inspektimit, dhe do të prekë grupet e interesit të cilat janë:

- ✓ Operatorët e biznesit, të cilët operojnë në vend;
- ✓ Investitorët e huaj, të cilët kanë interesin për të ushtruar aktivitet ekonomik në Shqipëri;
- ✓ Konsumatorët/qytetarët.

Garantimi i pavarësisë funksionale të Inspektorateve me efektin e ndarjes së politikë-bërjes nga procesi i inspektimit, ku nëpërmjet projektligjit të ri “Për inspektimin në Republikën e Shqipërisë”, synohet:

- a. të rrisë nivelin e performancës dhe profesionalizmit të inspektorëve, duke qenë se kriteret për rekrutimin e inspektorëve, testimin fillestar dhe atë periodik, si dhe procedura për çështjet e disiplinës, do të kryhen nga Inspektorati i Përgjithshëm;
- b. të rrisë vullnetin për t’i zbatuar më me efektivitet procedurat e inspektimit;
- c. të evitojë anshmërinë në vendimmarrje, gjatë veprimtarisë së inspektimit;
- d. të minimizojë konsumimin e elementëve korruptive nga trupa inspektuese si dhe nga trupa kolegjiale e shqyrtimit të ankimimit të subjektit;
- e. të ulë numrin e orëve të inspektimeve, në Operatorin e Biznesit;
- f. të ulë barrën administrative ndaj Operatorëve të Biznesit, gjatë procesit të inspektimeve;
- g. të sigurojë përdorimin më të mirë të burimeve publike, duke maksimizuar efektivitetin;
- h. të garantojë kryerjen e testimit fillestar dhe periodik të inspektorëve shtetërore dhe vendore për aftësimin profesional në punë;
- i. të kryej trajnimin, kualifikimin dhe ngritjen në nivel të inspektorëve, duke bashkërenduar me inspektoratet qendrore dhe vendore;
- j. të mbikëqyrë në terren një procedurë inspektimi të inspektorateve qendrore dhe Vendore edhe nga Inspektorati i Përgjithshëm;
- k. të hartojë dhe mbikëqyrë zbatimin e politikave, të veprimtarisë së inspektorateve shtetërore dhe vendore, me qëllim mbrojtjen e interesit publik dhe interesave të ligjshëm të personave fizikë e juridikë;
- l. të bashkërendojë politikat, drejtimet strategjike dhe objektivat e inspektorateve shtetërore dhe vendore;
- m. të ngrejë dhe përcaktojë kompetencat e Komisionit të Rekrutimit për identifikimin e nevojave për trajnimin, kualifikimin dhe vlerësimin e ecurisë në karrierë të inspektorit;
- n. të ngrejë Komisionin Disiplinor me objekt të veprimtarisë, trajtimin e çdo çështje që ka lidhje me procedurat me natyrë disiplinore për inspektoratet qendrore;
- o. të rregullojë marrëdhëniet e punësimit për punonjësit e Inspektoratit të Përgjithshëm dhe inspektorëve sipas Kodit të Punës;
- p. të përcaktojë kriteret e emërimit të Inspektorit të Përgjithshëm dhe zëvendësit të tij;
- q. përcakton kriteret e përgjithshme për emërimin në pozicionin inspektor si dhe klasifikimin e inspektorëve, sipas niveleve dhe fushës së inspektimit për pozicionin;
- r. të rregullojë shqyrtimin e ankimimit në konflikt interesi, nëpërmjet ngritjes së Komisionit të Shqyrtimit të Ankimimeve, si organ kolegjial pranë Inspektoratit të Përgjithshëm, ku do të dorëzohet dhe shqyrtohet ankimi administrativ kundër vendimeve përfundimtare në fushën e inspektimit të inspektorateve shtetërore;

- s. të krijojë Bordin e Inspektimit, si një organ këshillues, bashkërendues dhe përcaktues i politikave dhe standardeve të përgjithshme të inspektimit, pranë Inspektoratit të Përgjithshëm.

Efektet në lidhje me rezultatet e pritshme, referuar objektivave të sipërcituar, pritet të jenë të dukshme gjatë viteve 2025-26, me hyrjen në fuqi të projektligjit dhe realizimit të riorganizimit me sistem vertikal dhe horizontal, të trupave inspektuese.

Çështje të zbatimit

- *Shpjegoni se cila njësi do të jetë përgjegjëse për zbatimin e opsionit të zgjedhur.*
- *Shpjegoni pengesat e mundshme për zbatimin e opsionit të zgjedhur.*
- *Përshkruani masat që do të ndërmerren gjatë zbatimit për të arritur qëllimet e politikës.*
- *Specifikoni të gjitha kërkesat e përputhshmërisë dhe të zbatimit.*

Njësitë përgjegjëse për zbatimin e opsionit të preferuar do të jenë, të gjitha ministrinë e linjës, të cilat kanë në varësi struktura si Inspektoratet Shtetërore dhe agjencitë/drejtoritë, të cilat kryejnë veprimtari inspektuese.

Pengesat e mundshme për realizimin e zbatimit të opsionit të përzgjedhur kanë të bëjnë me:

- kohën që do të duhet për ndryshimet në aktet ligjore dhe më pas ato nënligjore për strukturat inspektuese shtetërore ekzistuese si dhe ato të reja (drejtori/agjenci me funksione inspektuese);
- përgatitjen e listave të verifikimit për strukturat e reja që do të përfshihen si pjesë e inspektoratit shtetëror si dhe trajnimi i tyre për realizimin e procedurave të inspektimit me dokumente standarde, nëpërmjet sistemit të digjitalizuar;
- përgatitjen e moduleve të reja të sistemit për realizimin e veprimtarive inspektuese të 8 Inspektorateve Qendrore të riorganizuara me fusha të ndryshme inspektimi dhe veprimtarie (listat e verifikimit dhe dokumentet standarde të inspektimit);
- përgatitjen e kriterëve për emërimin e inspektorëve për secilin pozicion referuar niveleve të përcaktuara në ligjin për inspektimin;
- në bashkëpunim me AKSHI:
 - përmirësimin e softeve të sistemit unik elektronik “*e-Inspektimi*”, për të përballuar ngarkesën me informacion dhe të dhëna për një procedurë inspektimi.
 - Garantimin e pajisjeve elektronike të inspektorëve si: tabletë për kryerjen e inspektimit online, desktop, laptop, kompletimi me pajisje elektronike të sallës së monitorimit të trupave të inspektimit, gjatë kryerjes së procedurave në terren.
 - Bashkëveprimin e sistemeve në funksion të veprimtarive inspektuese, si dhe këshillimit publik, sipas miratimit të Inspektorit të përgjithshëm

Faza e shqyrtimit/vlerësimit

- *Jepni një përshkrim të përmbledhur të masave të monitorimit dhe të vlerësimit.*
- *Identifikoni kriteret/treguesit për të matur arritjen e qëllimeve ose progresin drejt tyre.*

Monitorimi i politikës që propozohet, do të realizohet nga Bordi i Inspektimit, Inspektorati i Përgjithshëm si dhe Inspektoratet Qendrore të propozuara.

Inspektorati i Përgjithshëm, do të sigurojë funksionimin e një sistemi koherent të monitorimit dhe raportimit, pasi Inspektoratet Qendrore duhet të shfrytëzojnë të njëjtin sistem të monitorimit dhe raportimit, për sa i përket formave (modeleve) dhe afateve. Inspektoratet do të raportojnë për veprimtarinë inspektuese tek Ministri përgjegjës dhe Inspektori i Përgjithshëm Shtetëror.

Hapat, afatet dhe modelet e raportimit do të përcaktohen në udhëzime për monitorimin dhe raportimin, të cilat do të përgatiten nga Inspektorati i Përgjithshëm Shtetëror.

Inspektorati i Përgjithshëm Shtetëror do të raportojë për veprimtaritë inspektuese në Republikën e Shqipërisë, në Këshillin e Ministrave.

Monitorimi i Inspektorateve do të jetë një proces i vazhdueshëm i grumbullimit sistematik të të dhënave, në pajtim me indikatorët e caktuar, me qëllim vëzhgimin e shkallës së progresit dhe të realizimit të objektivave dhe politikave të vendosura.

Inspektoratit të Përgjithshëm, si strukturë me funksion rregullator do të jetë përgjegjës për garantimin e ligjshmërisë në çështjet e inspektimit, rekrutimit, sistemit të karrierës dhe veprimtarisë laboratorike.

Monitorimi do të kryhet, duke u bazuar tek të dhënat e inspektimeve online dhe rezultatet e inspektimeve të realizuara sipas vlerësimit të riskut, masave administrative të marra, referuar ankimimeve të operatorëve të biznesit, në lidhje me procedurat e inspektimit si dhe ankesat e inspektorëve dhe qytetarëve.

Tregues tjetër do të jetë dhe numri i ankimimeve të qytetarit, i cili identifikon rastet e ushtrimit të veprimtarisë inspektuese nga ana e trupës inspektuese, në shkelje të ligjit.

Sa më i ulët të jetë numri i treguesve të problematikave të hasura, aq më i madh dhe i suksesshëm do të jetë treguesi i progresit të këtij modeli të riorganizimit të Inspektorateve.

Raporti i vlerësimit të ndikimit - Shtojca 2/a

Tabela: Vlera aktuale neto në total (VAN) - kostot dhe përfitimet me vlerë monetare të përcaktuara në milionë lekë e zbritur për 10 vjet (Vlera aktuale e kostos dhe vlera aktuale e përfitimit); krahasuar me status quo-në.

Raporti i vlerësimit të ndikimit - Shtojca 2/b

Tabelë: Vlera aktuale neto në total e çdo opsioni

	Viti 1 2024	Viti 2 2025	Viti 3 2026	Viti 4 2027	Viti 5 2028	Viti 6 2029	Viti 7 2030	Viti 8 2031	Viti 9 2032	Viti 10 2033
Faktori zbritës										
Kosto për buxhetin – një herë	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Kosto për buxhetin – në vazhdim (shpnz.operative,kapital, adminis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kosto për biznesin – një herë	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kosto për biznesin – në vazhdim	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kosto për grupet e tjera – një herë	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kosto për grupet e tjera – në vazhdim	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kosto në total	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kosto e zbritur në total = Kosto në total x faktorin zbritës										
Përfitimi për buxhetin – në vazhdim										
Përfitimi për biznesin – një herë										
Përfitimi për biznesin – në vazhdim										
Përfitimi për grupet e tjera – njëherë										
Përfitimi për grupet e tjera – në vazhdim										
Kosto për buxhetin – në vazhdim										
Përfitimi në total										
Përfitimi i zbritur në total = Përfitimi në total x faktorin zbritës										
Vlera aktuale e koston në total	-									
Vlera aktuale e përfitimit në total	-									
Vlera aktuale neto (VAN) = Vlera aktuale e përfitimit në total – Vlera aktuale e koston në total	-									

Opsioni	Vlera aktuale në milionë lekë		Vlera aktuale neto në milionë lekë
	Kosto	Përfitimi	
Opsioni 1	2000	1614	-386 ³
Opsioni 2	-	-	-

³ Vlera aktuale neto në milionë lekë, sepse është llogaritur për dy vitet e para 2025-2026, rritja e pagave me 30% e inspektorëve.